

7. Τα νέα ελληνιστικά βασίλεια

Ερωτήσεις ανάπτυξης

1.

ΠΗΓΗ 1

“Ο Ευμένης (βασιλιάς των Σελευκιδών), ‘παρέδωσε τις απομακρυσμένες πόλεις στη διακυβέρνηση των φίλων του, τους έκανε φρούραρχους και τους διόρισε δικαστές και αξιωματούχους κατά την κρίση του’”.

Πλουτάρχου Ευμένης, III

ΠΗΓΗ 2

“Τα αθηναϊκά δικαστήρια και τα ελληνικά που λειτουργούσαν κατά την ελληνιστική περίοδο (στα ελληνιστικά κράτη) σύμφωνα με τα αττικά πρότυπα, παρουσίασαν άλλα ελαττώματα όχι όμως και τη δυνατότητα καθοδήγησης των αποφάσεών τους από κάποιο πρόσωπο με μεγάλη δύναμη, γεγονός που μαρτυρείται για την πολεμαϊκή Αίγυπτο π.χ. από μια περίπτωση επέμβασης του ‘διοικητού’ Απολλωνίου στο έργο της δικαιοσύνης ... Όταν το δικαστήριο είχε να δικάσει αντιδίκους διαφορετικών εθνικοτήτων υπήρχε πρόβλημα για το ποιο δίκαιο θα εφάρμοζαν ... η πολυνομία και η απουσία παρακολούθησης εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων οδηγούσε τους διαδίκους που δεν ικανοποιήθηκαν από μια απόφαση να φέρνουν την υπόθεσή τους σ’ άλλο δικαστήριο με την πιθανότητα αυτό να κρίνει διαφορετικά”.

I.E.E., τ. Δ', σ. 491

Αφού μελετήσετε τα κείμενα των πηγών 1 και 2 και με όσα γνωρίζετε από το σχολικό σας εγχειρίδιο:

- α) Να περιγράψετε τη λειτουργία του δικαστικού συστήματος στις ελληνιστικές μοναρχίες.
- β) Να χαρακτηρίσετε τον τρόπο άσκησης της δικαστικής εξουσίας.

2.

ΠΗΓΗ 1

“Το καθεστώς των Λαγιδών (στην Αίγυπτο) ήταν εντελώς προσωπικό. Στο συγκεντρωτικό αυτό κράτος με τους πολλούς υπαλλήλους κρατούσε όλα τα νήματα της εξουσίας ο βασιλεύς: βρισκόταν στην κορυφή της πυραμίδος σε όλους τους τομείς, στη δικαιοσύνη, στην οικονομία, στο στρατό, στη θρησκευτική λατρεία και γενικά σε όλη τη διοίκηση του κράτους και ρύθμιζε τα πάντα κατά τη θέλησή του με τις κυβερνητικές αποφάσεις του (τα προστάγματα ή διαγράμματα)”.

U. Wilcken, Αρχαία Ελληνική Ιστορία, σ. 357

ΠΗΓΗ 2

“Και το καλό κράτους βρίσκεται στο καλό του βασιλιά, της αδελφής του, της βασίλισσας, των φίλων και του στρατού”.

W. Dittenberger, *Orientalis Graeci Inscriptiones Selectae*

Με βάση τις πηγές 1 και 2 και τις ιστορικές πληροφορίες που αποκομίστηκε από το σχολικό σας εγχειρίδιο:

- α) Να περιγράψετε τους φορείς εξουσίας και τα άτυπα διοικητικά όργανα στην ελληνοιστική Αίγυπτο.
- β) Να σχολιάσετε τον τρόπο άσκησης της κρατικής εξουσίας.

Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Να προσδιορίσετε τα στοιχεία που διαμορφώνουν τον συγκεντρωτικό - απολυταρχικό χαρακτήρα της βασιλικής εξουσίας στη Μακεδονία, στο κράτος των Πτολεμαίων και στο κράτος των Σελευκιδών.
2. Να περιγράψετε τις σχέσεις του ιθαγενούς στοιχείου με το ελληνικό κυρίαρχο στοιχείο στο κράτος των Πτολεμαίων όπως και στο κράτος των Σελευκιδών.
3. α) Να κατονομάσετε τους φορείς εξουσίας στο βασίλειο των Σελευκιδών.
β) Να χαρακτηρίσετε το διοικητικό σύστημα υπαλλήλων σ' αυτή τη χώρα.
4. Ποια είναι τα γενικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ελληνοιστικής μοναρχίας;

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, τοποθετώντας σε κύκλο το γράμμα αρίθμησης της.

1. Οι **βασιλικοί λαοί** ήταν:
 - α) λαοί, που επέβλεπαν την εκτέλεση του ετήσιου παραγωγικού προγράμματος, παρακολουθούσαν τη λειτουργία των δικαστηρίων και ενημέρωναν γι' αυτό το βασιλιά
 - β) λαοί, που διαβίβαζαν στις κοινότητες εντολές της διοίκησης
 - γ) δούλοι του βασιλιά, που δεσμεύονταν από αυστηρούς διοικητικούς κανόνες και βαρύνονταν με πολλές υποχρεώσεις
 - δ) ιθαγενείς καταγεγραμμένοι σε “κώμες” που θεωρούνταν ως ο μόνος νόμιμος τόπος διαμονής τους από τον οποίο δεν μπορούσαν να μετακινηθούν “οικεία βουλήσει”.

2. Τα **πολιτεύματα** ήταν:
- α) ιδιαίτερες κατά έθνη “αυτοδιοικούμενες” κοινοτικές οργανώσεις που σχημάτιζαν έποικοι
 - β) κοινότητες με πλήρη ελευθερία που δεν ελέγχονταν από το βασιλιά
 - γ) δικαιοδοσίες εκχωρημένες από το βασιλιά στους ιθαγενείς σε τομείς δημοτικών έργων, υγείας και δικαιοσύνης
 - δ) χώρες που κατέκτησαν οι Πτολεμαίοι
3. Οι **κατοικίες** ήταν:
- α) ιερατικές κοινότητες που είχαν τόσο μεγάλο βαθμό αυτονομίας, ώστε να εξισώνονται, απ’ αυτήν την άποψη, με τις “πόλεις” και τα “έθνη”
 - β) πόλεις, στις οποίες αποστέλλονταν πρεσβείες σχετικές με θρησκευτικές γιορτές
 - γ) περιοχές απαλλαγμένες από αντίποινα
 - δ) οικισμοί, την κυριότητα των οποίων διατηρούσε ο βασιλιάς και στους οποίους ήταν εγκατεστημένοι κληρούχοι στρατιώτες.
4. **Βασιλική χώρα** ήταν:
- α) περιφερειακή διοίκηση κλιμακώμενη σε βαθμίδες
 - β) οι αυτονομούμενες “πόλεις”
 - γ) ιδιοκτησία του στέμματος, σύμφωνα με τα δικαιώματα που απέρρεαν από το γεγονός ότι είχε αποκτηθεί με τα όπλα
 - δ) κρατική μηχανή που χάρη σ’ αυτήν οι Πτολεμαίοι μπορούσαν να γνωρίσουν την κατάσταση της παραγωγής, της απόδοσης φόρων κ.λπ.
5. Η **Διεθνής Διαιτησία** είχε ως αποτέλεσμα:
- α) τη σύγκλιση των νομικών συστημάτων των διαφόρων κρατών και τη μείωση της πιθανότητας να ξεσπάσει πόλεμος μεταξύ τους
 - β) μια “βαβέλ” κανόνων δικαίων, συχνά συγκρουόμενων
 - γ) στο να αναλάβουν δικαστικές αρμοδιότητες και κάποιοι διοικητικοί υπάλληλοι
 - δ) στην αύξηση των λαοκριτών και των χρηματιστών
6. Η **προξενία** εντάσσεται στην προσπάθεια:
- α) ρύθμισης του διοικητικού συστήματος των “αυτόνομων” πόλεων
 - β) αναγνώρισης των προνομίων του ιερατείου
 - γ) αύξησης του δικαιώματος της ανταλλαγής υπηκοοτήτων
 - δ) άμβλυνσης των αυστηρών ορίων που χώριζαν τις κοινότητες

Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου «σωστό-λάθος»

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν ως σωστές ή λανθασμένες, σημειώνοντας Χ στο αντίστοιχο πλαίσιο. Κάθε πρόταση που θεωρήσατε λανθασμένη, να την αναδιατυπώσετε στη διάστικτη κενή γραμμή, ώστε να γίνει σωστή.

	Σωστό	Λάθος
1. Στο κράτος των Πτολεμαίων:		
α) ο βασιλιάς κινούσε όλα τα νήματα της εξουσίας	☐	☐
β) ιδρύθηκαν πολλές πόλεις “ελεύθερες και αυτόνομες”	☐	☐
γ) οι βασιλικοί λαοί αποτελούσαν το συνδυαστικό κρίκο των περιφερειακών διοικητικών οργάνων με την κεντρική διοίκηση	☐	☐
δ) σε κάθε εγκατάσταση εποίκων κατά έθνος εφαρμο- ζόταν υποχρεωτικά το ελληνικό κρατικό δίκαιο	☐	☐
ε) οι χωρικοί είχαν το δικαίωμα να διατυπώνουν τα παράπόνά τους άμεσα στον ίδιο το βασιλιά	☐	☐
στ) στους ηγεμόνες αποδίδονταν θεϊκές τιμές από τους υπηκόους τους	☐	☐
ζ) γράφτηκε νομοθεσία στην οποία υπάκουε και ο ίδιος ο βασιλιάς	☐	☐
η) ασκείτο δημοσιονομική πολιτική	☐	☐

Σωστό Λάθος

2. Στο κράτος των Σελευκιδών:

α) ο ρόλος των βασιλικών συμβούλων δεν ήταν προσ-
διορισμένος και σαφώς οριοθετημένος
.....	☐	☐
β) οι πόλεις των ιθαγενών απολάμβαναν το προνόμιο
να χειρίζονται με κάποια ελευθερία θρησκευτικά
ζητήματα
.....	☐	☐
γ) οι βασιλείς εφάρμοσαν την πολιτική του εξελληνισμού
.....	☐	☐
δ) στην κατώτερη βαθμίδα της κοινωνικής διαβάθμισης
των ιθαγενών μπορούμε να κατατάξουμε τους ιερείς
.....	☐	☐
ε) ο γραφειοκρατικός χαρακτήρας στη διοίκηση επι-
κρατούσε σε μέγιστο βαθμό
.....	☐	☐
στ) η “ελευθερία και αυτονομία” των πόλεων ήταν
πλασματική
.....	☐	☐
ζ) οι ομοτράπεζοι ανεξαρτητοποιούνταν από τη θέ-
ληση του μονάρχη
.....	☐	☐